

D. VAN GELDER, Kruissteekpatronen. Uitg. Maatsch. „Elsevier” Amsterdam.

Ik heb op Sint-Nicolaas van een lief klein elfjarig meisje een bladwijzer gekregen met een geborduurde eend erop, die ontleend bleek aan Van Gelders boekje: Kruissteekpatronen. Dit was dus direct de proef op de som der bruikbaarheid. Want dat is de bedoeling ook, zooals de teekenaar in een bijlage o.a. nog toelicht: een reeks motieven te geven, die naar vrije keuze van samenstelling en kleur kunnen worden uitgevoerd.

De samenstelling der motieven, die op de hier gegeven prentjes voorkomt behoeft dus niet strikt te worden nagevolgd, doch dient slechts tot a a n d u i d i n g van eventueele mogelijkheden.

Hij geeft dan ook in een zestiental blaadjes, groepeerings van dieren, heele landschappen met boomen en herten, interieurs met poezen, wiegen, hangklokken, huizen langs de vaarten, Sinter Klaas die over de daken rijdt, en wat niet al, met een genoeglijke speelschheid, die telkens in de vierkantjes het type der dieren en dingen vrij goed karakteriseert.

Wij weten wel dat Dijsselhof vele jaren geleden ook zijn kruissteekboekjes samenstelde en wij daardoor een schat van ornamentjes voor borduurpatronen rijker geworden waren; dat daarna de firma D. M. C. haar bilderbücher-serie uitbreidde; maar ondanks dit alles, al „voorziet” het boekje dan ook niet „in een dringende behoefte”, zooals de term luidt, het is geenszins overbodig.

De jeugdige teekenaar heeft op geestige wijze de houdingen van eekhoorns, katjes, muizen, olifanten, apen, honden, bokjes gezien en in hoekige figuurtjes vastgelegd. Hij heeft iedere plaat omrand door velerlei motiefjes, het nu aan de werkstertjes overlatend deze tot goede combinaties te groepeeren. En zoo is er behalve de kleurenkeuze ook nog de compositie, aan het vernuft en den smaak der uitvoersters overgelaten, wat er zeker toe bijdraagt de animo te bevorderen.

Zij hebben in dit boekje een goede voorraad motieven, die zij naar eigen inzicht tot.... schoone bladwijzers, en andere fraaie zaken verwerken kunnen.

R. W. P. Jr.

JACOB DOOYEWAARD.

Niet lang geleden exposeerde de firma Buffa, een aantal nieuwe werken van Jaap Dooyewaard, die thans te New York in de Milk-Gallery een tentoonstelling houdt.

Die tentoonstelling bij Buffa, zij gaf ons weer een nieuwen kijk op Dooyewaards werk, dat zich in den loop der jaren nog al eens gewijzigd

heeft. Dooyewaard toch, die ongetwijfeld een begaafd schilder is, heeft de eigenschap van zich zeer gemakkelijk aan te passen aan de werkwijze van een schilder voor wiens kunst hij iets gevoelt.

Ik geloof niet dat dit opzettelijk is, dat hier eenige imitatie in het spel is, integendeel! Het gaat, geloof ik, gansch onbewust. Hij apprecieert de kleur, de zienswijze, de onderwerpenkeus van dezen of genen met wien hij dikwijls bevriend is, en samen met de schilderkist er op uittrekkende, kiezen zij een zelfde onderwerp, vergelijken elkanders werk en onwillekeurig neemt hij het gamma van des andermans palet over, al blijft er natuurlijk nog wel iets persoonlijks in; maar een eigen stijl had hij zich toch dusverre nog niet gevormd.

In Laren schilderde hij „het Larensche binnenhuis met moeders en kinderen,” zooals dat aldaar gebruikelijk is.

Het was niet slecht, maar het had ook evenmin die kwaliteiten, dat men het naast Neuhuys, Kever, van Beever, Evert Pieters, zou kunnen plaatsen.

Later is in Dooyewaard's werk de omgang met Arthur Briët, door diens bruinen toon, diens Drentsche en Veluwsche onderwerpen wel merkbaar. En daarna zien wij, hoe hij zijn gewone schilderwijze loslaat, hoe zijn kleur lichter en helderder gaat worden, en hij de verf in losse streekjes tegen elkaar zet. Zijn smeug impressionisme maakt plaats voor een meer verstandelijk bewust pointilleeren, waarbij wij, zoo wij een naam noemen, niet denken aan Hart Nibbrig, noch aan Co Breman, maar aan den Amerikaanschen schilder H. W. Singer, die langen tijd in Laren gewoond heeft, en thans naar Onslö zijn domicilie verplaatste.

Zijn dagelijkschen omgang met Singer, het kiezen van dezelfde Noorsche onderwerpen, zij lieten niet na op den ontvankelijken Dooyewaard te influenceeren, en in zijn landschappen met groote dennenboomen, met bergen en valleien, vinden wij veel terug wat aan Singer's pastels en aan diens dunne, direct raak opgezette schilderijen herinnert.

Toch is er in zijn werk een andere sfeer gekomen, tintelt er het zonlicht en schittert de sneeuw, vibreert het avondlicht; want het zijn ook veel interieurs en stillevens, die hij in de lange winteravonden bij kunstlicht schildert.

Dat Dooyewaard na zijn impressionisme, na zijn diviseeren, tot iets anders zou komen, of liever dat uit deze nieuwe techniek iets anders zich geleidelijk zou ontwikkelen, daar twijfelden wij niet aan, en deze komende phase, die tot een persoonlijk element in zijn werk zou leiden, zij was reeds merkbaar op de tentoonstelling bij Buffa, en zij kwam het sterkst tot uiting in het hierbij gereproduceerde stilleven met tinnen kan en schaal met vruchten, doordat wij er in zagen hoe hij als het ware zijn techniek te boven was gekomen.